

Duinslag

FRANS BEEKMAN

Een weg door de duinen van het achterland naar het strand heet langs de kust vaak een slag. Vooral in brede duinen zoals bij Wassenaar, Bloemendaal, Castricum of Bergen kan zo'n slag kilometers lang zijn. Als voorbeeld volgt hier de Wassenaarse Slag, die ooit naar het nu verdwenen vissersgehucht Berckheijde liep.

Na het ontstaan van de duinstrook in de Middeleeuwen was het voor de mensen uit de dorpen achter de duinen een lange en moeizame weg naar het strand, waar ze schelpen verzamelden en met sleepnetten garnalen of platvis vingen. Slag komt van wagenslag, een onverharde weg door wagenwielen gemaakt of 'geslagen'. De Wassenaarse Slag kronkelde door de duinen, want uiteraard volgde de weg zo veel mogelijk de vlakke en laagste delen van het zandige terrein. De weg begon bij Duinrell in Wassenaar en heette er Schulpweg, nu de Katwijkseweg. Hier en daar was de zeeweg met schelpen verhard. In de 19e eeuw passeerden dagelijks wel 60 karren met schelpen voor de kalkbranderijen in het achterland. Na 1900 begon de recreatieve ontwikkeling op het strand en in de duinen langs de Noordzee. Al in 1904 werd in de luwte van de zeeduinen een houten uitspanning met een koetshuis gebouwd. Voor de kinderen waren er wat speeltoestellen. In 1909 volgde bij zee een eenvoudig strandpaviljoen. In het aangrenzend duin lag de Ezelswei, waar de grauwtjes verbleven na de ritjes met kinderen op het strand. In 1937 kwam op de plaats van de houten uitspan-

ning het hotel-restaurant Duinoord. Na 1950 volgden er meer strandpaviljoens en ook de reddingsbrigade.

Berckheijde

Ongeveer een kilometer ten noorden van de huidige strandpaviljoens lag in de Middeleeuwen het vissersgehucht Berckheijde. In 1396 werd toestemming verleend bij het kustduin 'daerof een heide te maken'. Het gaat hier niet om een heideveld, maar om een (h)ijde of hide: een haventje aan een geul in de buitenduinen, waar ene Berck de naamgever was. Aan de Vlaamse en Zeeuwse kust kwamen dergelijke strandhaventjes meer voor, zoals Koksijde, Raversijde, en Paalvoetsijde bij het dorp Westenschouwen. Aan de Hollandse kust lagen Ter Heijde en Berckheijde. In de 15e eeuw telde Berckheijde maximaal tien visserspinken, die dicht langs de kust visten voor de bewoners van Wassenaar en Voorschoten. Omstreeks 1600 was na zware stormvloed met kustafslag het dorpje al weer verdwenen. In de buurt liggen nog de duinvalleien Klein en Groot Berkheide. In Katwijk herinnert de familienaam Van Berckhey aan de mensen uit dit dorp en ook kennen we de Leidse natuuronderzoeker Johannes le Francq van Berkhey uit de 18e eeuw. Het zal de lezer(es) wel duidelijk zijn waarom er aan het einde van de Wassenaarse Slag nooit een Wassenaar aan Zee heeft gelegen!

DR. F. BEEKMAN IS OUD-LERAAR AARDRIJKSKUNDE

Aan het einde van de Wassenaarse Slag bij het strand (poststempel 1927).
Uitgave Nauta, Velsen.
Collectie F. Beekman

